

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

PTS yttrande över promemorian Kommunikation för vår gemensamma säkerhet – ansvarsfrågor och samordning

Post- och telestyrelsen (PTS) har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad promemoria.

Överlag anser PTS att det är positivt att det fortsätter att utredas hur en framtida kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar ska tillhandahållas. PTS har tidigare framfört synpunkter inom detta område i redovisning av regeringsuppdrag, remissvar och samråd.¹ PTS vill emellertid göra några påpekanden kring utredningens slutsatser och även lyfta några ytterligare frågor inför den fortsatta beredningen.

Rollfördelning och transparens

PTS ställer sig positiv till utredningens förslag att organisatoriskt skilja beställare och tillsynsmyndighet respektive operatör, för att få en tydligare ansvarsfördelning jämfört med nuvarande kommunikationssystem (Rakel).

Utredningen föreslår att MSB ska vara beställare och utöva tillsyn över nätet, medan Teracom föreslås etablera, driva och förvalta lösningen. PTS anser att det vore önskvärt att den fortsatta beredningen skapar större tydlighet om MSB:s tillsynsuppdrag, och om hur detta ska förhålla sig till PTS tillsynsansvar inom elektronisk kommunikation.

PTS ser inget problem i sig med att bevilja tillstånd att använda radiosändare för säkerhetsverksamhet till ett privaträttsligt subjekt. PTS ser dock viss målkonflikt i att nätet ska ägas och drivas av ett statligt bolag, med finansiella

¹ Se exempelvis rapport PTS-ER-2016:12; remissvar PTS dnr. 17-2944; samråd PTS dnr. 17-6213.

mål och uppdragsmål, där ”aktiebolagets ledning förväntas tillvarata och agera i bolagets intresse”.² Av vikt är därför att säkerhetsverksamhet i form av ett utökad samhällsuppdrag som, enligt utredningens förslag, ska anförtros Teracom inte sammanblandas med bolagets kommersiella verksamhet.

PTS tillsyn

Utredningen anger att ”[PTS] utövar även tillsyn beträffande de allmänna operatörernas säkerhetsskydd inom området.”³ Tillsynen följer i detta fall av SäkL och inte av LEK, som det kan uppfattas som i promemorian. Vad gäller PTS tillsyn enligt LEK så omfattar tillämpningsområdet alla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster även om många skyldigheter enligt LEK (och därmed tillsynen) är begränsade till att gälla allmänna nät och tjänster. Dessa omständigheter bör förtydligas i den fortsatta beredningen.

PTS är enligt SäkL⁴ och Säkerhetsskyddsförordningen⁵ (SäkF) kontrollmyndighet för säkerhetsskyddet hos statliga bolag, föreningar och stiftelser samt enskilda inom elektronisk kommunikation. Detsamma gäller beslut om placering i säkerhetsklass och registerkontroll i vissa fall.

PTS tillsynsansvar enligt SäkL är således inte avhängigt myndighetens tillsynsansvar enl. LEK, vilket innebär att PTS tillsynsansvar är vidare än vad utredningen visar. Givet nuvarande lagstiftning och trots de ändringar i LEK som utredningen föreslår, skulle PTS kvarstå som kontrollmyndighet enligt ovan och utöva tillsyn över Teracoms drift och förvaltning av kommunikationssystemet, i de delar denna verksamhet är av betydelse för rikets säkerhet eller behöver skyddas mot terrorism. PTS skulle även fortsättningsvis besluta om registerkontroller för personal som omfattas av Teracoms tredjepartsavtal.

PTS ska dessutom i myndighetens tillsynsverksamhet inom radioområdet följa upp att kravet på åtskillnad av kommersiell verksamhet och samhällsuppdraget, som är givet tillstånd enligt undantagsbestämmelsen, inom Teracom vidmakthålls. Detta kan medföra svårigheter om inte samhällsuppdraget till Teracom utformas med tillräcklig precision, och om inte uppdraget återspeglas och fastställs i bolagsordningen med bindande verkan. Därutöver bör det på lämpligt sätt utformas riktlinjer och instruktioner i t.ex. redovisningsfrågor och för hur säkerhetstjänsterna får marknadsföras.

² ”Kommunikation för vår gemensamma säkerhet – ansvarsfrågor och samordning” (hädanefter ”promemorian”), s. 46.

³ Promemorian, s. 24 och 57 (ej exakt ordalydelse).

⁴ 1 § 2 SäkL samt 1 § 3 SäkL.

⁵ 40 § SäkF 1996:633.

Säkerhetsskyddslagstiftningen och säkerhetsskyddsavtal

Utredningen lägger stor vikt vid att upphandling av underleverantörer kan ske med ”full rådighet och löpande flexibilitet” om Teracom är systemägare eftersom de kan teckna säkerhetsskyddsavtal.⁶ PTS uppfattar det som att utredningen menar att Teracom omfattas av möjligheterna att teckna säkerhetsskyddsavtal enligt 8 § Säkl. Enligt nu gällande säkerhetsskyddslagstiftning är det dock endast stat, kommun och landsting som kan teckna säkerhetsskyddsavtal (jfr 8 § Säkl). Statligt ägda bolag som bedriver säkerhetskänslig verksamhet har inte den möjligheten enligt den nuvarande säkerhetsskyddslagen.

Det innebär att MSB kan genomföra en säkerhetsskyddad upphandling med säkerhetsskyddsavtal (SUA) med Teracom, medan Teracom inte kan genomföra SUA med sina underleverantörer. Om Teracom ska ingå avtal med konsulter eller andra underleverantörer är bolaget istället hänvisat till vanliga affärsavtal, med stöd av vilka säkerhetsåtgärder som t.ex. registerkontroll på nivå 2-3 inte kan genomföras.

Slutsatsen att statligt ägda bolag, givet nuvarande lagstiftning, inte kan genomföra säkerhetsskyddade upphandlingar med säkerhetsskyddsavtal torde vara av betydelse för utredningen. Det kan även vara värt att notera att statligt ägda bolag i detta fall varken har en bättre eller sämre position än enskilda näringsidkare.⁷

Teracom omfattas inte heller av TF:s regler om tillgång till allmänna handlingar eller offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Detta betyder vidare att bolaget inte heller omfattas av informationssäkerhetsbestämmelserna i säkerhetsskyddslagstiftningen (jfr t.ex. 6-7 §§ Säkl och 4 § 1 p. SäklF). Det lagstadgade skyddet för hemliga uppgifter torde därmed vara detsamma hos Teracom som hos enskilda (t.ex. operatörer), och utredningens slutsats att ett *statligt* bolag skulle ha bättre förutsättningar att hantera hemliga uppgifter än andra bolag kan i vart fall inte göras mot bakgrund av OSL eller säkerhetsskyddslagstiftningen.^{8,9}

⁶ Promemorian, s. 94 ”Teracom kan genom att tilldelas rollen som systemägare ge lösningen en statlig huvudman, där fortsatt upphandling av underleverantörer kan ske med full rådighet och löpande flexibilitet.”; samt ”Det går vidare att genomföra registerkontroller av personal genom att teckna säkerhetsskyddsavtal inom ramen för upphandlingsprocessen”. Även nämnt på s. 47 och 58.

⁷ I förslaget till ny säkerhetsskyddslag (SOU 2015:25) ges även statliga bolag och enskilda rätt att ingå säkerhetsskyddsavtal, men till dess att den nya lagen träder i kraft saknas sådana möjligheter.

⁸ Promemorian, s. 23

⁹ Frågan om att det rättsliga skyddet för uppgifter är otillräckligt hos statligt ägda bolag samt hos enskilda har behandlats ingående i SOU 2015:25. Det finns idag ingen grund för att diskussionen om den rättsliga förmågan att upprätthålla skyddsåtgärder ska särskilja statligt ägda bolag från enskilda.

Användarkrets och marknadspåverkan

PTS vill även ånyo hänvisa till tidigare framförda synpunkter gällande marknadspåverkan och användarkrets.¹⁰ PTS har i tidigare remissvar uttryckt att en sådan ”utökad användarkrets” som utredningen hänvisar till kan stå i strid med gällande regler för frekvenstilldelning och riskera att lösningen får konkurrenssnedvridande effekter.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Dan Sjöblom. I den slutliga handläggningen har avdelningschef Jonas Wessel, avdelningschef Catarina Wretman, chefsjurist Karolina Asp och Johan Stake (föredragande) deltagit.

Vid föredragningen närvarade dessutom presschef Peter Ekstedt.

¹⁰ PTS remissvar på ”Kommunikation för vår gemensamma säkerhet” (Ds2017:7); PTS samrådssvar inom MSB:s regeringsuppdrag (Ju2016/07782/SSK); samt PTS regeringsuppdrag ”Säker och tillgänglig mobil, ip-baserad kommunikation” PTS dnr. PTS-ER-2016:12.

Protokoll vid föredragning för generaldirektören

**Beslut om remissvar avseende departementspromemorian
"Kommunikation för vår gemensamma säkerhet –
ansvarsfrågor och samordning" tilläggsuppdrag till
DS2017:7, dnr 17-7738**

Föredragande Johan Stake redogjorde för förslaget till beslut om remissvar.

Generaldirektören Dan Sjöblom beslutade om remissvar i enlighet med förslaget. I ärendets slutliga handläggning har även avdelningschef Jonas Wessel, avdelningschef Catarina Wretman, chefsjuristen Karolina Asp och Johan Stake (föredragande) deltagit.

Vid föredragningen närvarade dessutom presschef Peter Ekstedt.

Protokollet justeras __ / __ 2017

Dan Sjöblom
Generaldirektör

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Valhallavägen 117 A
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se